

מסורת הש"ס

חלון פרק שביעי עירובין

עו.

עין משפט גור מצוה

ו א מ"י פ"ג מהל' עירובין הלכה ד' טו"ע ש"י ע"ב סעיף ו' ז ב ש"י ע"ב סעיף ח' א' ג ח מ"י ש"ס הל' טו טור ש"ע ש"ס ס' ש"ע סעיף ו' ז ב מ"י ש"ס טו"ע ש"ס סעיף ח' י ב ח מ"י ש"ס הלכה ט טו"ע ש"ס סעיף ט יא ו מ"י ש"ס טו"ע ש"ס סעיף ח' יב ז מ"י ש"ס הל' יג טו"ע ש"ס סעיף י' ח [מ"י פ"ה מהל' שבת הל' טו:]

רבינו חננאל (המשך)

לזה ששנה לארץ. היה לזה ששנה לארץ תשמישו בנחת, ולזה שצידו גבוה י' תשמישו בקשה, ונתנין אותו לזה שתשמישו בנחת, וכל לזה תשמישו בנחת ולזה תשמישו בקשה נתנין אותו לזה שתשמישו בנחת, וכן אמר רב נחמן בחרין שבין שתי חצירות עמוק י' ורחב [ד'], וצידו אחד שיהא לארץ ונתנין אותו לזה שתשמישו בנחת כו'. עומדין דאי אשמעינן כותל משום דבגובהה עומדין ומשתמשין, אבל חרין דלא שחו ומשתמשין אימא לא כו'. בא קצת הכותל שבגובהה מ' טפחים, אם יש במיעוטו ד' באורך הכותל על ד' מותר להשתמש בכולו, ואם לאו אינו משמש אלא כנגד מיעוטו, פי' כנגד אותו המקום ומיעוטו בלבד. ואמר רבינא כגון שעקר חוליא מראשו של כותל כגון זה אינו משתמש אלא במיעוטו מיעוטו בלבד. אי"ד ויחילא כפה ספל בקרקעית הכותל וחבריה בארעא הוי מיעוט ואם [היינו] [רצון] מערבין אותו, ואקשינן עליה וכו' חבירי מאי הוי, והתניא פה טמונה בתבן וחוריה טמונה בגחלים ואם מקצתה מגולה ניטלת בעפר, ואין מגולין שאינו יכול ליטלו בשבת שהרי אוגנים משוקעין, ואקשינן עליה ואפי' הכי כיון ששוליה הספל מגולין הוי ליה כלי שהוא ניטל בשבת, וכל דבר שניטל בשבת אינו ממש, כדנתן הטומא לפת וצנן תחת [הגפן]

ורבי יוחנן אמר א"ו מעלין בו'. פירוש מן הצד דמן החצר אפילו ברחב ד' שרי דכר"ש מוקי לה רבי יוחנן לקמן בריש כל גגות (דף כ"ג): **עוררין אין מעלין א**. תימא דמאי קס"ד וכי לא ידע דרבי יוחנן איירי בצאן לו ארבעה וי"ל דס"ד דטעמא דרבי יוחנן (א) משום דאין רגילות להשתמש שם ולא אסרי אהדדי והוא הדין ברוח ד' כיון שהוא גבוה י' ואין נח להשתמש שם ולהכי לא פריך אלא לר' יוחנן אצל לרז דטעמא משום דבטל הוא לא שייך אלא בצאן בו ד' על ד': **הבא במאי עסקינן** ברשויות דרבנן. נראה דוקא כי האל שהכל רה"י אלא שלא עירבו אצל מקום שאין בו ד' על ד' שצ"י רה"י לנכרמית אין נראה שחלוק רב אלא מותר לצני רה"י ולצני כרמלית לכתף עליו וקצת מוכח כן בפ"ק (דף ט). דמוקי רבא הא דלמך רב תוך הפתח אע"פ שאין בו ד' על ד' צריך למי אחר להמירו הפתח לנכרמית משום דמלא מין את מינו ולר"ז שרי ולא קאמר משום דעשו חזוק לא עשו חזוק ומיחו מזליה לממיר דהתם לא נקט טעמא דחזוק משום דאית ליה טעמא אחרת:

ברשויות דרבנן. צפרק כיצד (ב) משתמין מיקל

רב דימי טפי משמיה דרבי יוחנן ברשויות דרבנן ושרי אפילו להחליף כשיש צ"י רשות היחיד לנכרמית מקום שאין בו ד' על ד' והא דלמך ר' יוחנן הכא אלו מעלין מכאן ואוכלין מסיק דזעירי אמרה:

בותר שבין ב' חצירות גבוה עשרה וצידו אחד שיהא

לארץ. לאו שיהא ממש קאמר דאם כן לאו היינו כותל אלא הכל היא קרקעית חצר אלא כל שאין גבוה י' שיהא קרי ליה כן פי' בקונטרס וא"ת לרז חסדא דלמך צפרק כל גגות (לקמן דף כ"ג): גידוד ה' ומחילה ה' אין מנטרפין מאי קאמר ונתנין אותו לזה ששה לארץ הא אין מטלטלין בעליהם אלא צד' וי"ל דמכל מקום נפקא מינה דמך ד' (א) מיהא שרי לטלטל מן הכותל לעליהם:

הפוזבן לפת וצנן בו'. בשלל

השרישו איירי דכשהשרישו לא היו ניטלין בשבת וא"ת בשלמא גזי כלאים ושבצית אנטרין לאשמועי' דלא גזרינן כשמתכוון להטמין אטו דילמא אחי ליעט אצל מעשר מה שייך כאן אפי' השריש כיון דליכא תוספת ואי (ב) נקטינן לענין דשרי לעשר עליו מן התלוש או ממנו על התלוש ולא חיישינן דילמא אחי לפירוש מן התלוש על המחזור ומן המחזור על התלוש א"כ הוה ליה למנקט תרומה דגבי מחזור ומלוש רגיל להזכיר תרומה בכל מקום אין תורמין מן התלוש על המחזור פירות ערוגה זו תלושין יהיו תרומה על פירות מחזורין ואור"י דרגילות הוא שמתוספין מחמת ליחלומות הקרקע כעין שאנו רואין שומין וצוללים שמתוספין אפילו כשמתווכים בחלון ועל אותו דוקא נקט הטומא אצל אם לשם נטיעה עושה חושש משום כולם:

מקצת

מעלין. מחלירין לראשו והוא הדין דמורדין דמקום פטור הוא וצטיל לכאן ולכאן להקל: **מקום שאין בו ד'.** רוחב ועומד צ"י רה"י לרה"י ויש לנו היכר כגון גבוה מן הארץ ג' ואילו היה רוחב ד' היה נקרא רשות לעצמו והוא כרמלית ואסור לכאן ולכאן אצל

ורבי יוחנן אמר * אלו מעלין מכאן ואוכלין ואלו מעלין מכאן ואוכלין חנן אלו עולין מכאן ואוכלין ואלו עולין מכאן ואוכלין עולין אין מעלין לא הכי קאמר יש בו ארבעה על ארבעה עולין אין מעלין לא אין בו ארבעה על ארבעה מעלין נמי ואזדא רבי יוחנן למעמיה (ב) דבי אחא רב דימי אמר רבי יוחנן מקום שאין בו ארבעה על ארבעה מותר לבני רשות הרבים ולבני רשות היחיד לכתף עליו ובלבד שלא יחליפו ורב לית ליה דרב דימי אי ברשויות דאורייתא הכי נמי הכא במאי עסקינן ברשויות דרבנן * וחכמים עשו חזוק לדבריהם יותר משל תורה אמר רבה (א) (אמר) רב הונא אמר רב נחמן (ב) כותל שבין שתי חצירות צידו אחד גבוה עשרה טפחים וצידו אחד שיהא לארץ נתנין אותו לזה ששנה לארץ משום דהוה לזה תשמישו בנחת ולזה תשמישו בקשה וכל לזה בנחת ולזה בקשה נתנין אותו לזה שתשמישו בנחת (א) אמר רב שיזבי אמר רב נחמן י' חרין שבין שתי חצירות צידו אחד עמוק עשרה וצידו אחד שיהא לארץ נתנין אותו לזה ששנה לארץ משום דהוה ליה לזה תשמישו בנחת ולזה תשמישו בקשה וכו' וצריכי דאי אשמעינן כותל משום דבגובהה משתמשי אינשי אבל חרין בעומקא לא משתמשי אינשי אימא לא ואי אשמעינן בחרין משום דלא בעיתא תשמישתא אבל כותל דבעיתא תשמישתא אימא לא צריכא בא למעטא אם יש במיעוטו ארבעה מותר להשתמש בכל הכותל כולו ואם לאו אין משתמש אלא כנגד המיעוט * מה נפשך אי אהני מעוטא בכוליה כותל לישתמש אי לא אהני אפילו כנגד המיעוט נמי לא אמר רבינא י' כגון שעקר חוליא מראשו אמר רבי יחיאל י' כפה ספל ממועט ואמאי דבר הניטל הוא ודבר הניטל בשבת אינו ממועט לא צריכא דחבריה בארעא וכי חבריה בארעא מאי הוי והא תניא (א) פגה שהטמינה בתבן וחוריה שהטמינה בגחלים אם מגולה מקצתה גמלת בשבת הכא במאי עסקינן דאית ליה אוגניים וכי אית ליה אוגניים מאי הוי והתנן (ב) הפוזבן לפת וצנן תחת הגפן בזמן שמקצת

מעלין. מחלירין לראשו והוא הדין דמורדין דמקום פטור הוא וצטיל לכאן ולכאן להקל: **מקום שאין בו ד'.** רוחב ועומד צ"י רה"י לרה"י ויש לנו היכר כגון גבוה מן הארץ ג' ואילו היה רוחב ד' היה נקרא רשות לעצמו והוא כרמלית ואסור לכאן ולכאן אצל

עכשיו נקרא מקום פטור ומותר לכאן ולכאן לכתף עליו משאוי שלהן: **וצננא שלא יחליפו.** דרצנן היא דלילו חיצוב ליה דבעינן עקירה מרשות זו והנחה לרשות זו והכל עקירה מרה"י גמורה והנחה למקום פטור ועקירה ממקום פטור והנחה לרה"י גמורה: **וכי לית ליה דרב דימי.** בתמיה. והא מתניתא היא במסכת שבת בפ"ק (דף י.) עומד אדם על האסקופה נוטל מעני ונותן לו מבטל הצית ונותן לו וצננא שלא יטול מזה ויתן לזה: **רשויות דאורייתא.** כגון רשות רבים ויחיד: **דרצנן.** תצירות דרשות יחיד ויחיד הוא ומדרצנן הוא דאסור: **וצידו אחד שיהא לארץ.** כלומר גבוה הוא מן האחת ונמנך הוא לחצרתה כגון שקרקעיתה של זו גבוהה. כל כמה ללא גבוה י' קרי ליה שיהא לארץ: **נוטלין אופסו.** להעלות ולהוריד מעלין וחצירו אסור: **חרין.** על פני אורך החצירות מצדלין צ"י זו לזו הוי מחילה והיינו מקום פטור (קע"ד) ובלבד שלא יחליפו. דלא ליימו דקא מעילי מרשות היחיד לרשות היחיד ואמי למשיך האלא שבת (ס"ח). ויחיד משל תורה. יותר ממה ששנה מורה לנכרמית (ובחיים א"ק). פגה. תאנה שלל בשלה כל צרכה וטומינן בתבן להטמיל ותבן מוקלעין הוי לטעט (שבח קכ"ב). אם מגולה מקצתה. שיהא לאחזה במקום המגולה, דלפילו טלטול מן הצד ליה, שאין צריך להגביה התבן אלא מגביה מקום המגולה והתבן שטמין וטמיל (ס"ח). הטומא לפת. להשתמר בקרקע שכן דרכו (שבח קכ"ב).

מוסף רש"י

מקום שאין בו ארבעה על ארבעה. עומד בין רשות היחיד לרשות היחיד האלו ולכאן מקום משוי לא רשות בנפשו נפשה הוא וצטיל להכל ולהכל, והיינו מקום פטור (קע"ד) ובלבד שלא יחליפו. דלא ליימו דקא מעילי מרשות היחיד לרשות היחיד ואמי למשיך האלא שבת (ס"ח). ויחיד משל תורה. יותר ממה ששנה מורה לנכרמית (ובחיים א"ק). פגה. תאנה שלל בשלה כל צרכה וטומינן בתבן להטמיל ותבן מוקלעין הוי לטעט (שבח קכ"ב). אם מגולה מקצתה. שיהא לאחזה במקום המגולה, דלפילו טלטול מן הצד ליה, שאין צריך להגביה התבן אלא מגביה מקום המגולה והתבן שטמין וטמיל (ס"ח). הטומא לפת. להשתמר בקרקע שכן דרכו (שבח קכ"ב).

רבינו חננאל

ור' יוחנן אמר אם יש ככותל ד' ויש עליו פירות, עולין בו אדם מחצו בו לחצר זו ואוכלין שם. ואם אין בו ד' אפי' חרין אינו להעלות בו מעלין. ו' יוחנן לטעמיה, דאמר מקום שאין בו ד' על ד' מותר לבני רשות הרבים ולבני רשות היחיד לכתף עליו, ובלבד שלא יחליפו זה מזה. ואמרינן וכי רב לית ליה הא דר' יוחנן. ליעולם אית ליה וכי אית ליה לרב האי סבא ברשויות דאורייתא כגון רשות היחיד ורשות הרבים, אבל ברשויות דרבנן כגון זה הכותל לית ליה, וסברין חכמים עשו חזוק לדבריהם יתר משל תורה, לפיכך אמר אסור לחצו בו אפי' כמלא ניימא. אמר רב נחמן כותל שבין שתי חצירות גבוה [י' ורחב ד'], וצידו אחד שיהא לארץ ונתנין אותו

אתמול בגחלים ועכשיו כבו ומ"מ מוקצין הן. אצל לא כבו לא דמתוך שנהפכים מכבה את * התחטויות ומצדד את העלינות כדאמרין בכריתות (דף כ'). דאית להו אוגניים. כעין ספלים שלנו דעכשיו עפר מונח עליהן והיו מוז עפר ממקומו ודומה לחופר: **הטומא.** להנעיס:

מקצת

תוספת קאמר דאין צריך לעשר הואיל והיו מתקנים מקודם לכן